

snych magistrali, po której biegną myśli i wywody teologiczne. Np. trudno u Fortego o wspólną podstawę nazywania Osób w Trójcy Świętej, kiedy Ojciec jest nazywany Pamięcią, a Syn Słowem, zaś Duch Święty Spotkaniem. Albo ciągle słowo „historia” używane jest jednocześnie w dwóch znaczeniach i jako poznanie historyczne i jako dzieje. Stąd i teologia jako historia wychodzi raczej jako żywy proces historyczny człowieka, a nie jako nauka. Ale całość jest bardzo oryginalna i merytorycznie i językowo, co całą teologię bardzo humanizuje i personalizuje.

Ks. Czesław Stanisław Bartnik

Ks. Czesław Parzyszek SAC: *Życie konsekrowane w posoborowym nauczaniu Kościoła*, „Apostolicum”, Ząbki 2007, ss. 797.

W wydawnictwie „Apostolicum” ukazała się niedawno monografia ks. Czesława Parzyszka SAC: *Życie konsekrowane w posoborowym nauczaniu Kościoła*, obejmująca dwie części. Część pierwsza skupia się na przesłaniu Kościoła posoborowego o życiu konsekrowanym, część druga prezentuje teologię życia konsekrowanego, wydobytą z dokumentów magisterialnych Kościoła.

W pierwszej części publikacji Autor stara się odpowiedzieć na pytanie: jakie są oficjalne dokumenty Kościoła w materii odnoszącej się do życia konsekrowanego i jaka jest w nich zawarta doktryna? Punkt wyjścia dla odnowionego spojrzenia na życie konsekrowane stanowią dokumenty Soboru Watykańskiego II: Konstytucja dogmatyczna *Lumen gentium*, Soborowe Dekrety: *Perfectae caritatis*; *Apostolicam actuositatem*; *Presbyterorum Ordinis*; *Optatam totius* oraz pewne odniesienia do Konstytucji o liturgii świętej *Sacrosanctum concilium* i Deklaracji o wychowaniu chrześcijańskim *Gravissimum educationis*.

Wydobywana z tych dokumentów treść dotycząca życia konsekrowanego dokonuje się u Autora omawianej książki według metodologicznego klucza stosowanego przez Sobór, czyli teologiczno – pastoralno – ascetycznego. Odpowiednio do określenia przedmiotu materialnego, zawartego w tytule monografii, jej Autor stara się podkreślić nowatorską rolę soborowego Dekretu *Perfectae caritatis* dla dynamicznego rozwoju życia konsekrowanego w całym późniejszym okresie. Słusznie ukazuje on intymny związek między *contemplatio* i *actio*, jako podstawę dla „miłości pasterskiej”, zwłaszcza u powołanych do kapłaństwa (s. 53-54).

Pomimo, że uwaga poświęcona dokumentom soborowym została wprost wyrażona tylko w jednym paragrafie publikacji (s. 36-55), to trzeba zaznaczyć, że stanowią one naturalne źródło dla całego późniejszego nauczania Kościoła w tej materii. Z tego jakby „soborowego korzenia” wyrosły przecież jego liczne dokumenty posoborowe w przedmiocie *życia konsekrowanego*. Autor monografii zaprezen-

tował je i omówił według porządku chronologicznego, tj. dokumenty Pawła VI, Jana Pawła II i Benedykta XVI.

Analizując przesłanie zawarte w tych dokumentach ks. Cz. Parzyszek podkreśla wyraźnie, iż Kościół nigdy nie wiązał realizacji *rad ewangelicznych* wyłącznie z życiem zakonnym, ale traktował tę formę życia jako wypływającą z natury życia chrześcijańskiego. W oparciu o tę zasadę nie tylko życie zakonne, ale m. in. również małżeństwo od początku jest postrzegane jako *jedna z dróg uświęcenia* człowieka. Tak formułowana doktryna Kościoła stanowi fundament dla chrześcijańskiego kształtu życia ludzi świeckich.

Życie realizowane według rad ewangelicznych poza formami życia zakonnego nie może być postrzegane jako mniej doskonała od niego forma osiągania świętości, ale jako *jedna z dróg* do świętości. Posiada ono wymiar zarówno *chrystologiczny*, bo odtwarza sens odkupieńczy, jak również wymiar *eklezyjalny* objawiając miłość do Kościoła, na podobieństwo oblubieńczej miłości Chrystusa do Kościoła (por. 151-160; 296-303). Taki jest zasadniczy ton dokumentów Pawła VI i Jana Pawła II o naturze i teologicznej wartości życia konsekrowanego dla Kościoła i świata zewnętrznego.

Teologiczna refleksja Autora publikacji nad dokumentami Kościoła pozwala zauważyć, że dokonuje jej człowiek z dużym własnym doświadczeniem formacji duchowej i odpowiedzialny za nią u innych. Owo, jakby „zawodowe” uwrażliwienie na te wartości, pozwala mu je dostrzec także w dokumentach, które wprost nie są poświęcone temu zagadnieniu ale w istocie ściśle się z nim wiążą, np. encyklika *Deus caritas est*, w której jest mowa o *miłości* Boga i człowieka stanowiącej wprost istotny element formacji osób konsekrowanych. W niej Autor monografii skrupulatnie odnajduje także materiał, który w zestawieniu z powołaniem do życia konsekrowanego pozwala mu dostrzec wartość realizacji *rad ewangelicznych* w życiu każdego chrześcijanina, np. w małżeństwie (por. s. 316), jak i niezależnie od konkretnego stanu życiowego wyboru, np. korzystanie z Eucharystii (por. s. 314-322).

Publikacja ks. Cz. Parzyszka świadczy, iż jej Autor nie tylko stara się dobrze zapoznać czytelnika z tekstem dokumentów Kościoła, ale jako wieloletni przełożony i formator pokoleń do życia konsekrowanego przenosi doktrynalny przekaz Kościoła na płaszczyznę spotkań instytucji wprost odpowiedzialnych za tę formację (por. s. 323-354). Analizując treść tych dokumentów nie ogranicza się on do biernego jej zrelacjonowania, ale stara się odczytywać ich przesłanie w konkretnym kontekście uwarunkowań czasu, przemian społeczno-kulturowych i z tych uwarunkowań wyprowadza praktyczne przesłanie do ludzi naszej epoki. W tym tkwi praktyczna wartość publikacji będącej owocem poznania treści przesłania Kościoła i ich praktycznego zastosowania w życiu osób przyjmujących tę formę życia duchowego (por. s. 355-385).

Druga część monografii omawia *elementy teologii życia konsekrowanego*, wydobyte z omawianych wcześniej dokumentów. Ich podłoże stanowią główne dokumenty Soboru: Konstytucja *Lumen gentium* i dekret *Perfectae caritatis*, na których doktrynalnie wznosi się ciągle ewoluująca doktryna posoborowa.

Źródłem życia konsekrowanego jest *Ewangelia*. Ona stanowi istotny materiał dla jego zróżnicowanego rozwoju w formach życia zakonnego, kapłańskiego, w stowarzyszeniach życia apostołowskiego i w instytutach świeckich. Analiza tych form realizacji wskazań ewangelicznych prowadzi Autora monografii do ustalenia pewnych cech tworzących konstrukcję gmachu życia konsekrowanego. Jego korzenie mają charakter *trynitarny*. Wychodzą od Boga Ojca, jako daru miłości objawionej w Synu – Odkupicielu człowieka i miłości uświęcającej człowieka, przyjmującego Ducha Świętego w akcie konsekracji (s. 471-495).

Życie konsekrowane, jako dar miłości Boga ofiarowany człowiekowi, ma charakter społeczny. Jest ono bowiem skierowane na Kościół, w którym osoby konsekrowane nie tylko dążą do własnego uświęcenia (por. s. 559-563), ale współpracują dla dobra powszechnego w dziele nowej ewangelizacji poprzez akcję charytatywną, udział w misjach i przez dawanie chrześcijańskiego świadectwa w świecie (por. 507-522). Ów *eklezyjalny* charakter życia konsekrowanego wyraża się w różnych formach apostołatu: kontemplacyjnej, sakramentalnej, maryjnej itd. (por. s. 559-593).

Z uwagi na skutki jakie powinno produkować życie konsekrowane w wymiarze indywidualnym i społecznym, ks. Parzyszek przykłada dużą wagę do solidnej formacji, za którą ponoszą odpowiedzialność sami powołani do życia konsekrowanego i formatorzy. Od właściwej bowiem formacji zależy skuteczność własnego uświęcenia i dzieło ewangelizacji *ad extra* (por. 631- 669).

Analiza tekstu monografii prowadzi do wniosku, że podjęty temat okazał się wymagający dla jej Autora, ale powinien być również korzystny dla interesujących się tą problematyką od strony jej badań i dla podejmujących formę życia konsekrowanego.

W odniesieniu do Autora publikacji podjęty temat wymagał solidnego przestudiowania bardzo poważnej ilości materiałów źródłowych, które stanowią zarówno encykliki papieskie, adhortacje, jak również wiele przemówień papieskich. Do tego należy dołączyć bogatą literaturę przedmiotową oraz zróżnicowane oceny samych form życia konsekrowanego i także interpretacje dokumentów kościelnych, podejmowane przez różnych teologów. Trzeba było Autorowi podjąć trud, graniczący może również z ryzykiem odpowiedniego *wyważenia* różnych opinii, aby w miarę obiektywnie i dla dobra samej instytucji życia konsekrowanego przedstawić w sposób wyważony osąd tych dokumentów.

Jak już wcześniej wspomniałem, Autor publikacji nie ograniczył się do studium dokumentów jedynie wprost traktujących o zagadnieniu, ale starał się na nie

spojrzeć także w świetle materiałów, które raczej tylko okazjonalnie poruszały ten problem. Zależało mu bowiem na ukazaniu możliwie bogatego zespołu aspektów składających się na naturę tej instytucji jaką stanowi życie konsekrowane.

Pozytywnym skutkiem tak wnikliwej analizy badanego materiału jest wniosek, że dokumentów Kościoła nie można postrzegać jako teoretycznych tylko wskazań odnośnie do natury życia konsekrowanego, ale jako autentyczną troskę Kościoła o rozwój takich form życia apostołskiego, jakie w każdej epoce jego historii wspomagają jego dynamiczny rozwój i pomagają w dojrzewaniu ludzkim i chrześcijańskim jego członkom.

Na czym polega aktualność tej monografii? O ile różne formy apostołatu i życia konsekrowanego są obecne w chrześcijaństwie i w Kościele od początku jego historii, to niewątpliwym osiągnięciem tej publikacji jest *włączenie* życia konsekrowanego w aktualne uwarunkowania społeczne i religijno-kulturowe epoki. Nowe zjawiska naszej epoki naznaczonej już u jej początku moralnym chaosem, relatywizmem poznawczym i etycznym stawiają przed wierzącymi nowe wyzwania, które domagają się bardziej zdecydowanego opowiedzenia się za Chrystusem, bardziej radykalnego dawania świadectwa prawdzie Ewangelii. To przesłanie jest żywe w podjętej analizie dokumentów Kościoła o życiu konsekrowanym.

Mając na uwadze współczesnego ducha człowieka, odczuwającego nieraz frustrację z osobistego niedowartościowania w życiu, Autor monografii wskazuje na eklezjalną i społeczną wartość posługi kobiet konsekrowanych i braci zakonnych. Chciałoby się powiedzieć, że odpowiadając na znaki czasu ukazuje on od strony pozytywnej rolę kobiety w jej właściwej funkcji kobiecej w małżeństwie, w macierzyństwie, w życiu zakonnym. Jest to pozytywny akcent w zdrowej teologii feministycznej (por. s. 712-725).

Od strony metodologicznej monografia ks. Cz. Parzyszka spełnia wymogi zastosowanej metody badawczej. Jest to metoda analityczno – syntetyczna stosowana szeroko w teologii praktycznej, a ta korzysta zarówno z nauk normatywnych jak i z praktycznych zastosowań poznanych norm, modeli oraz dyrektyw działania.

Ks. Czesław Rychlicki